

פב:

האשה שנפלו פרק שמיני כתובות

עין משפט
גרי מצוה

מסורת הש"ס

(א) יבמות לג. פה. (ג) (לעיל
נב: קדושין כ: (ד) (לעיל
פא. (ה) (א) לקמן פט.
(ו) ופי' שבת פט: (ז)
(ח) מתוך פירוש רש"י
מוכיח ללא היה גרמסס
שגם מיטת הלל של מימי
רבנן ועי' תוס' ד"ה
בעט: (י) (ל) לה.

תורה אור השלם

1. כי ישבו אחים יחדו
ותה אהרן מזה וכן אף
לו לא תהיה אשה המת
הוציאה לאיש ד' יבמה
יבא עליה ולקחה לו
לאשה וקבוצה:
ברביס מה ה

מוסף רש"י

אשה הקנו לו. לנס. מן
השפוט. ולא שמתה נכסיו
למחנה ויטל למותן כל
עם שילת. ויבמות כל
ראי לית לה מראשון.
לית ליה נכסיו (שם).
ותיקן כל נכסיו
אחריון לכתובה.
שיא טובל של כל נכס
אחריון למחנה. ופי' שיה
מיחה לה מחנה ונכסיה
כועם עליה אומר לה עלי
מחנהך ולא (שם) (י).
הדרן עלך האשה
שנפלו

תוספות ר"ד (הט"ז)

כתובין כל נכס אחריון
לכתובה. גי' הראשונה
היו כותבים לכתובה
ר' ואלאמנה כי זהו
מקומו וזהו חוב נשאים
נשים התקינו שיהיו
מיוחקן כתובה בבית אביה
וכשריה כועם עליה א"ל
לכי אצל כתובה התקינו
שהיו מניחין אותן בבית
המיה עשירות עשות
אותה קלותה של כסף ושל
זהב עניות עשות אותה
היה של מ"ר. פי' וכי
היה עושים מפני שלא
היו רוצים לשבוע נכסיהם
וכי שייכלו לטובתם אם
יצטרכו ולא ינערו לקוחות
מפני האשה שיש לה
עליון שיעבוד כתובה.
ועדין כשרוא כועם עלי'
אומר לה טלי כתובתיך
וצא. פי' מפני שהיתה
מיוחדת ונכסיה לו ה"י
קל בעיני להוציאה התקין
שמן כן שטח שיחובו
כל נכס אחריון לכתובה.
פי' ולא לייחר לה
מטלטלין לכתובה ומה
ששנינו לעיל כפי נגדה
לא כתב לה כל נכס
דא"ל אחריון לכתובה
חייב מפני שהיא חב"ד
והו ב"ד של שמעון בן
שטח וכיפני נשנית משנה
זו: (לא) (ולא) יאמר לה
הרי כתובתיך מנותנת על
השלחן ואצ"פ שכתב לה

נעשים כששטו. דכמי לנשה קרא יתירא: אשה הקנו לו. לנס זה
מן השמים אין עליו לכתוב לה שטר יתירא: מאי וכן לא יאמר.
פשיטא מי גרשה אשתו מיבמתו: סהם הוא. נבי יבמתו קאמרין
שלא ייחד לה מעות לפני שולחני: דלא ככח לה. כתובה האר יבס
דליכתבו בה נכסיו: דקנאי. ככר:
ודקניא. שאני עמיד לקנות. הלכך
איכא איבה דלא סמכה דעתה שלא
יאכדו המעות: גירשה אין. הוא
דאמרין אין לה אלא כתובה וחס
כל למכור מן השאר ימכור: לא
גירשה. לא ימכור כלום: קא משמע
מן כרבי אבא. דלעיל אס ישראל
הוא מגרשה בגט ומחזירה. וחס תאמר
מירשא שמעין כל דקמני כל נכסיו
אחריון הסם עלה טובה הוא דהא
גבי אשתו נמי תנן הכי אצל מהך
משנה יתירא שמעין דווקא גירשה דאי
לא למאי קמני לה אי משום היא נופס
פשיטא דאין לה אלא כתובה אלא
ודאי לדיוקא דליה מנייה למידק הא
לא גירשה לא: מאי קא משמע לן.
בינמה: פנינה. לה כלשתו ומלאי
אולמיה דיבמתו דאיטריך למינייה:
לדין לה כסובה מיניה. אלא על נכסיו
היו משעבדים נכסיון לאחריות
בעלה הראשון: היו כסובין בו. ולא
היו משעבדים נכסיון לאחריות
הכסובה: ולא היו נושאין נשים.
שלא היו רוצות לינשא להם אמרו
לכשימות או יגרש לא נמלא לגבות
כלום שהירשין יגיעו מעות של:
ירושה: בניס חמיה. צבית עבד
שעירום. שמתנת מרובה: קלפוס.
כמין סל שמתנת על ראשה וימתנת
זה פליגה לאחר שנתמלא הפלך
טויו: עבט. למיניו רגלים: עלי
כסובין ולא. לפי שהיתה מיוחדת
לכך: כל נכסו אחריון. ולא ייחד לה
כתובה כמטלטלין:
הדרן עלך האשה

מהו דתימא מצוה דרמא רחמנא עליה עברה
השתא תיקום עליה באיסור אשת אח קא
משמע לן ואימא הכי נמי אמר קרא ולקחה
לו לאשה כיון שלקחה נעשית כאשתו:
בלבד שהתא כתובהה על נכסו בעלה
הראשון: מאי טעמא "אשה הקנו לו מן
השמים" ואי לית לה מראשון אית לה
משני כרי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה:
לא יאמר לה הרי כתובתיך: מאי וכן מהו
דתימא התם הוא דלא כתב לה דקנאי
ודקניא אבל הכא דכתב לה דקנאי ודקניא
אימא סמכה דעתה קמ"ל: גירשה אין לה
אלא כתובה: גרשה אין לא גרשה לא קא
משמע לן "כדדברי אבא: החזירה הרי היא
ככל הנשים ואין לה אלא כתובה: החזירה
מאי קא משמע לן תינא "ההגרשה את
האשה ומחזירה על מנת כתובה ראשונה
מחזירה מהו דתימא אשתו הוא דאיהו
כתב לה כתובה מיניה אבל יבמתו דלא
כתובה מיניה קא משמע לן: אמר רב
יהודה בראשונה היו כותבין לכתולה מאתים
ולאלמנה מנה והיו מוקיניו ולא היו נושאין
נשים עד שבא שמעון בן שטח ותיקן כל
נכסיו אחריון לכתובה: תניא נמי הכי
בראשונה היו כותבין לכתולה מאתים
נשים ועדיין כשהוא כועם עליה אומר לה
לכי אצל כתובתיך התקינו שהיו מניחין
אותה בבית המיה עשירות אותה

קלותה של כסף ושל זהב עניות היו עושות אותה עביט
גלים ועדיין כשכועם עליה אומר לה טלי כתובתיך וצאי עד שבא שמעון
בן שטח ותיקן שיהא כותב לה יכל נכסו אחריון לכתובה:

הדרן עלך האשה

פירוש היו ימחידים לה כתובה ולא היה אחריות הכסובה על כל הנכסים אס יאכדו אלו
המעות והיו מוקיניו ולא היו נושאין נשים שלא היו רוצות לינשא שהיו ירושות שמא יגיעו הירשין אותם מעות שיחדו
לה לכתובה התקינו שהיו מניחין אותה בבית אביה שאין הירשין יכולין להגיען ומה שלא מיקנו מתחלה ליתן ליה אופן מעות כמו
שתיקנו בסמן כשהיו עושין מהן קלותה היינו משום דאין דרך ליתן לה מעות לשמור אבל כלים רגילה היא לשמור א"י אלא ממש היה
נותן מעות ומיהו אין כל כך המעות גרשומה כמו הקלותה שמתנת בהם חפזיה וחס כל שעה אלאה ולא היו הירשין יכולין להגיעם
כמו המעות ופילו היו יכולין להגיען כמו המעות אין רשין דכשריון אותן ניכר לכל שהוא שלה וכן פירש ר"ח שהיו נותנים לה
ועדיין כשהיה כועם עליה אומר לה לכי אצל כתובתיך שנתמנה לא היה אומר לה שפעמים כשהיה דחוק למעות היה מפיסה ומלוה
לו והוא משלם לה אצל עכשו אינו גרשומה ולא היה נהנה מהם כלל התקינו שיהו מניחין אותם צבית חמיה והיתה עושה מהן
קלותה וכשהיה דחוק למעות ביותר היתה משאלת לו למשכנס ועדיין כיון שלא היה אלא ריוח מועט כשכועם הרבה אומר לה טלי
כתובתיך ואלי עד שגא שמעון בן שטח ומיקן שהיה כל נכסו אחריון ולא היה מייחד לה כלום וקוממת על כל נכסיה שעתה היה
קשה עליו להוציא מעות וליתן לה: עב"ט ש' נחושת גרבינן. שנתמין בו עניים ומוליכין למערתא ודוגמתו בפרק איזהו נשך
(גימ' דף עב.) ועל העניט של עניים כן נראה לרבינו חס:

הדרן עלך האשה

כל נכסו אחריון לכתובה אסור לייחר לה מטלטלין כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה עיין בריש פוק קמא דמכילין.

מהו דתימא מצוה דרמא רחמנא עליה עברה בו' הא פשיטא
דכשימנה מותר לנא עליה נזירות הרבה כמו שיראה וליה
לן למימר מלוה דרמא רחמנא עליה עברה צביאה ראשונה דכפרה
הוא דלא אמר רחמנא וימנה כדי לגרשה לאלתר אבל נישואי אחריו
אימא מיקום צביקור אשת אח:
התם הוא דלא כתב לה דקנאי
בו. מתוך פירוש הקונטרס
משמע דכאשתו כיון שכתב לה חס
יאכדו חייב לשלם וזהו אמנה דיכול
לייחד קא משמע לן דאפילו הכי אינו
יכול לייחד דכיון דכפרה דלית לה לא
סמכה דעתה אע"ג דלית לה הויא
בעילמו בעילת וזוט דמכוח כאע"פ
(לעיל דף ט: וס) וקשה להשגיח
דמשמע כריש אע"פ (שם דף נה.)
דכאשתו כשימדה לה מטלטלין סמכה
אין אחריון עליו אע"ג דכתב לה
דקנאי גבי אין עושין כמות אשה
מטלטלין בשלא קיבל עליו אחריות
ועוד הקשה דמה מפקדת יבמתו
כשימדה לה דכי היכי דכאשתו קאמר
קנאי גבי אין סמך ואלא חייב לשלם
יבמתו נמי כשייחד לה סמך ואלא חייב
חזרות על נכסו בעלה הראשון
דאחריות כמותה עליהם ורבינו יחזק
פירש התם הוא דלא כתב לה כלומר
אי לא תנא אלא רישא הוה אמינא
דטעמא דכדענין למימר לקמן דלא
ייחד לה לימנה כדי למכור שאר
נכסו דאילו יכול למכרם כיון דלא
כתב לה דקנאי אצל כתובה לא שייך
לומר שלא יוכל למכור מהאי טעמא
דהא ככח לה דקנאי:
קא משמע לן כרי אבא. שאני
יכול למכור נכסיו אחריו כלל
וא"ת והא מירשא שמעין לה דתנן
הניח אחריו מעות ילקח כהן קרקע
אפשר לו למכור וי"ל דאי מירשא
ה"א דוקא כנגד כמותה אצל כל
הנכסים לא קמ"ל ממשנה יתירא:
אבל יבמתו דלא איהו כתב לה
בו. תימה וליתמי היא
דהכא ולא לימני היא דלקמן דאשתו
שמע' מק"ו דיבמתו וי"ל דשמא הוה
אמניא כפרה אשכח:

מהו דתימא מצוה דרמא רחמנא עליה עברה
השתא תיקום עליה באיסור אשת אח קא
משמע לן ואימא הכי נמי אמר קרא ולקחה
לו לאשה כיון שלקחה נעשית כאשתו:
בלבד שהתא כתובהה על נכסו בעלה
הראשון: מאי טעמא "אשה הקנו לו מן
השמים" ואי לית לה מראשון אית לה
משני כרי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה:
לא יאמר לה הרי כתובתיך: מאי וכן מהו
דתימא התם הוא דלא כתב לה דקנאי
ודקניא אבל הכא דכתב לה דקנאי ודקניא
אימא סמכה דעתה קמ"ל: גירשה אין לה
אלא כתובה: גרשה אין לא גרשה לא קא
משמע לן "כדדברי אבא: החזירה הרי היא
ככל הנשים ואין לה אלא כתובה: החזירה
מאי קא משמע לן תינא "ההגרשה את
האשה ומחזירה על מנת כתובה ראשונה
מחזירה מהו דתימא אשתו הוא דאיהו
כתב לה כתובה מיניה אבל יבמתו דלא
כתובה מיניה קא משמע לן: אמר רב
יהודה בראשונה היו כותבין לכתולה מאתים
ולאלמנה מנה והיו מוקיניו ולא היו נושאין
נשים עד שבא שמעון בן שטח ותיקן כל
נכסיו אחריון לכתובה: תניא נמי הכי
בראשונה היו כותבין לכתולה מאתים
נשים ועדיין כשהוא כועם עליה אומר לה
לכי אצל כתובתיך התקינו שהיו מניחין
אותה בבית המיה עשירות אותה

קלותה של כסף ושל זהב עניות היו עושות אותה עביט
גלים ועדיין כשכועם עליה אומר לה טלי כתובתיך וצאי עד שבא שמעון
בן שטח ותיקן שיהא כותב לה יכל נכסו אחריון לכתובה:

הדרן עלך האשה

פירוש היו ימחידים לה כתובה ולא היה אחריות הכסובה על כל הנכסים אס יאכדו אלו
המעות והיו מוקיניו ולא היו נושאין נשים שלא היו רוצות לינשא שהיו ירושות שמא יגיעו הירשין אותם מעות שיחדו
לה לכתובה התקינו שהיו מניחין אותה בבית אביה שאין הירשין יכולין להגיען ומה שלא מיקנו מתחלה ליתן ליה אופן מעות כמו
שתיקנו בסמן כשהיו עושין מהן קלותה היינו משום דאין דרך ליתן לה מעות לשמור אבל כלים רגילה היא לשמור א"י אלא ממש היה
נותן מעות ומיהו אין כל כך המעות גרשומה כמו הקלותה שמתנת בהם חפזיה וחס כל שעה אלאה ולא היו הירשין יכולין להגיעם
כמו המעות ופילו היו יכולין להגיען כמו המעות אין רשין דכשריון אותן ניכר לכל שהוא שלה וכן פירש ר"ח שהיו נותנים לה
ועדיין כשהיה כועם עליה אומר לה לכי אצל כתובתיך שנתמנה לא היה אומר לה שפעמים כשהיה דחוק למעות היה מפיסה ומלוה
לו והוא משלם לה אצל עכשו אינו גרשומה ולא היה נהנה מהם כלל התקינו שיהו מניחין אותם צבית חמיה והיתה עושה מהן
קלותה וכשהיה דחוק למעות ביותר היתה משאלת לו למשכנס ועדיין כיון שלא היה אלא ריוח מועט כשכועם הרבה אומר לה טלי
כתובתיך ואלי עד שגא שמעון בן שטח ומיקן שהיה כל נכסו אחריון ולא היה מייחד לה כלום וקוממת על כל נכסיה שעתה היה
קשה עליו להוציא מעות וליתן לה: עב"ט ש' נחושת גרבינן. שנתמין בו עניים ומוליכין למערתא ודוגמתו בפרק איזהו נשך
(גימ' דף עב.) ועל העניט של עניים כן נראה לרבינו חס:

הדרן עלך האשה

כל נכסו אחריון לכתובה אסור לייחר לה מטלטלין כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה עיין בריש פוק קמא דמכילין.

לו א מ"י פ"ב מ"ג
אשת ה' י' סג
עשן לא תושיע אביה פי'
קשה ספק ח ומפק ט
נכסיה:
לח ב מ"י ש' סכה אי'
תושיע ט'
ומפק ט':
לש ג ד טו' ש"י שם
ספק ג:
לח ב מ"י פ"ג שם סכה
ג ח' תושיע אביה פי' ק'
ספק טו:
ב ו מ"י ש' סכה י'
תושיע ט' ספק ט':

תוספות ר"ד

מהו דתימא מצוה דרמא
עליה רחמנא עבר תיקום
עליה השתא באיסור אשת
אח קמ"ל ואימא ה"י איך
לקחה לו לאשה כיון
להוציאה: לא יאמר לה
וכי. וכן לא יאמר וכו'.
מאי וכן פי' אטו גירשא
אשתו מיבמתו מ"ד התם
הוא דלא כתב לה דקנאי
ודקניא. פי' דלא כתב
לה כתובה שיחוב לה
דקנאי ודקניא הלכך לא
סמכה דעתה ששא אבדו
המעות אבל הכא דכתב
לה דקנאי ודקניא אימא
סמכה דעתה קמ"ל שאסור
לאדם לייחר מטלטלין
לכתובה אשתו: גירשה
אין לה כתובה. גירשה
אין לה גירשה לא קמ"ל
כדא"ל פי' דאמרין לעיל
שאין הנכס רשאי למכור
כל נכסו אחריו אן אם
יבמתו: החזירה הרי וכו'
מאי קמ"ל תנא הגרשה
את האשה והחזירה ע"פ
לכתובה הראשונה הוא
מחזירה פי' שאינו נותן לה
כתובה אחרת וה"י היבס
כיון דקלה לכתובה
מנכסו בעלה כשגרשה
ועשיו שהחזירה אין לה
אלא אותה כתובה. מ"ד
אשתו הוא דאיהו כתב לה
כתובה ומ"ה לא כותב לה
כתובה אחריון אבל יבמתו
דלא איהו כתב לה כתובה
היא דגירשה ואבדו
אימא תיקן וכתובה לה
כתובה אחריו מנייה
קמ"ל. תניא אחריון לכתובה
היו כותבין לכתולה מאתים
מאתים וזו ואלאמנה סאה
והיו מוקיניו ולא היו
נושאים נשים. פי' לא
היו כותבין ככתובותיהם
שהיו נשים שיהיו
נכסיהם אחריון לכתובת'
ועי' כן אם היה הבעל
מכר נכסו הית' מפיסת
לכתובה או אם מת ולא
תפשה מתיים לא היו
הירשין פורעים אותה
דכיון שלא היה בה
אחריות נכסין כלקוחות דמי לכל מילי ומפני זה מוקיניו ולא היו נושאים נשים עד שבא שמעון בן שטח והתקין שהיו